העביר כל זרעו **פטור**. ומ"ת מקמע מיחייב ליה וי"ל כגון שמין לו פלג בן אחד או שהעבירם בצפ אחת:

שלש כריתות בע"ז. פ"ה שתים גבי מולך בקדושים והשלישי בשלח לך כי לבר ה' בזה וקשה [ה] (לר"י) למימר ליה בריש מי שהיה טמא (פסחים ד' נג.) מגלף היינו מנכרן הסח וכפוף פרק קמע דשבועות (לף יג.) מוקי כי לבר ה' בזה לפורק עול ומגלה פניס בתורה כרת בע"ז שלש כדרכה מנלן ויש לומר לכרת ג' בפרשת אחרי מות דכתיב מולך גבי עריות ומכולהו כתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגו' ולף על גב דהוי ליה טפי לאוקמי לגופיה למעביר נמי שלש כדרכה ניחא ליה לאוקמיה בע"ז בסח אינו ענין כיון דהסתם סבירא ליה מולך היינו ע"ז ומוך בעלמא הוא שלש מסתבר לחיובי עליה שלש כדרכה: **למעביר** בנו ובתו **שלא** כדרכה. תימה כיון דמולך ע"ז הוא ת"ל מההוא כרת דמוקמינן לע"ז שלש כדרכה ויש לומר דשלש הוא מוקמינן ליה לע"ז כיון דגבי מולך כתיב מי לאו למסתכן קרע מחשיכת למולך:

וכי שלשה עולמות יש. נלאו לר' עקיבא פריך למיהו מוקי לה כמבואר לעיל בסח שלש עקיבא דנפקיה קאמר כדפ"ה ומה תאמר לרבי עקיבא נמי תקשה וכי שלשה עולמות יש לעולם הזה נפקא לן מקראי דמולך בע"ז ומיהו ר' עקיבא מיהא למימר שלש דרים כי לבר ה' בזה בע"ז שלש כדדרשינן פ"ק דשבועות (שם) אבל מרבי ישמעאל קשיא דדרים בחלק[ט] המצוה ליבור לעשון שנאמר בפני הזיינו ע"ז לתכתי תקשה ליה וכי שלשה עולמות יש דע"ז נפקא ליה מקראי דמולך וי"ל דרבי ישמעאל הוה דרים קראי דמולך תרתי לע"ז שלש כדרכה משום עולם הזה ולעולם הבא מי נמי חד לע"ז שלש כדרכה ותרתי למולך לעולם הזה ולעולם הבא: והנשאל

א"ר ינאי אינו חייב עד שימסרנו למשרתי ע"ז [1] שנאמר **ומזרעך לא תתן להעביר** למולך תניא נמי הכי יכול העביר ולא מסר יהא חייב ת"ל לא תתן מסר למולך ולא העביר יכול יהא חייב ת"ל להעביר מסר והעביר שלא למולך יכול יהא חייב ת"ל למולך מסר והעביר למולך ולא באש יכול יהא חייב נאמר כאן להעביר ונאמר להלן [2] לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש מה להלן באש אף כאן באש ומה כאן מולך אף להלן מולך אמר רב אחא בריה דרבא [א] העביר כל זרעו פטור שנאמר מזרעך ולא כל זרעך [3] בעי רב אשי העבירו סומא מהו ישן מהו בן בנו ובן בתו מהו תפשוט מיהא חדא דתניא [3] כי מזרעו נתן למולך מה ת"ל לפי שנאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש אין לי אלא בנו ובתו [ג] בן בנו ובן בתו מנין ת"ל [4] בתתו מזרעו תנא פתח בכי מזרעו וסליק בתתו מזרעו דרשה אחרינא הוא זרעו [ה] אין לי אלא זרע כשר [ז] זרע פסול מנין ת"ל בתתו מזרעו אמר רב יהודה [ח] אינו חייב עד שיעבירנו דרך העברה היכי דמי אמר אביי שרגא דליבני במיצעי נורא מהאי גיסא ונורא מהאי גיסא [ט] רבא אמר כמשוורתא דפוריא תניא כוותיה דרבא [ט] אינו חייב עד שיעבירנו דרך [ט] עברה העבירה ברגל פטור [י] ואינו חייב אלא על יוצאי יריכו הא כיצד בנו ובתו חייב אביו ואמו אחיו ואחותו פטור העביר עצמו פטור ורבי אלעזר בר' שמעון מחייב אחד למולך ואחד לשאר ע"ז חייב רבי אלעזר ברבי שמעון אומר למולך חייב שלא למולך פטור אמר עולא מאי טעמא דרבי אלעזר בר' שמעון אמר קרא [2] לא ימצא בך בך בעצמך ורבנן לא דרשי בך והתנן [ג] [ח] אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת ואמרינן [ג] מאי טעמא ואמר רב יהודה אמר קרא [5] אפס כי לא יהיה בך אביון שלו קודמת לשל כל אדם התם מאפס אמר רבי יוסי בר' חנינא שלש כריתות בע"ז למה אחת לכדרכה ואחת לשלא כדרכה ואחת למולך ולמאן דאמר מולך ע"ז היא כרת במולך למה לי למעביר בנו שלא כדרכה ולמאן דאמר [ז] מגלף ע"ז היא כרת במגדף למה לי [ט] לכדתניא [ו] הכרת תכרת הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא דברי רבי עקיבא אמר לו רבי ישמעאל והלא כבר נאמר [ז] ונכרתה וכי שלשה עולמים יש אלא ונכרתה בעולם הזה הכרת לעולם הבא תכרת [ט] דברה תורה כלשון בני אדם:

מתני'

ר' יוחי. לפרושי עד שימסור דמתני' אתא למימר דהך מסירה דמזרחי ע"ז קאמר: **לא תתן להעביר**. לא תתן לאחריס להעביר ומסתמא למילתא אחמין שלא קא מעבירין לה: ה"ג **מניח נמי הכי יהול העביר ולא מסר כו'**. ול"ג בבריימא ברישא ומזרך לא תתן דמו לא יכול למימר יכול העביר ולא מסר דהאי לא תתן מסירה משמע. אלא הכי קתני יכול העביר ולא מסר יהא חייב ותיפוק ליה מלא ימלא בך מעביר בנו ובתו בסח דלא כתיבא מסירה ת"ל לא תתן להעביר פירש לך הכתוב על העבירה שאינה אלא לדרך נתינה: **לא תתן להעביר**. משמע ליה לתנא נתינה הצאה לגלל העברה ולא משמע ליה נתינה על מנת להעביר לחיובא על נתינה לחודה: **מסר והעביר**. לע"ז אחרת שלא למולך יכול יהא חייב: **העבירו**. לבנו קומת או יתן מי הוה לרך העברה בך בכה"ג דאינו יכול לעבור בעצמו אם היה רוצה: **פשוט**. מיהא מתניתין: **חדא**. מהאי שלות דבן בנו ובן בתו דבנו: **כי מזרעו נתן למולך מה ת"ל**. פשיטא דהאי כרת על כן נכתב דהא במעביר למולך כתיב (ויקרא כ) ומני מתן אח פני וגו' ולעיל מיניה כתיב ומזרע יתן מזרעו למולך מות יומת: **ת"ל נתתו מזרעו**. קלא אחרינא הוא ולא זה שהתחיל התנא לדרוש. ופרכינן תנא פתח לדרוש כי מזרעו נתן למולך וסיום ת"ל בתתו מזרעו. ומשני דרשה אחריתי דרש מבתתו מזרעו דרשה קמייתא דבן בנו ובן בתו מכי מזרעו נפקא ליה והדר תנא זרעו פסול מנין שהיה לו ממזר והעבירו ת"ל בתתו מזרעו ומסתברא מזרעו יעלימו וגו' ולא היה לריך למכתב בתתו מזרעו דהא במעביר מזרעו משמע לא לחך דרשה: **דרך העברה**. שלא שינה מן החוק אלא כדרך שנוהג העברת המולך: **שרגא דלבני**. שורת לבנים גדוה לבנה על גבי לבנה והסח מכאן ומכאן ומעבירין עליו ואינו שורפו מדקתני לקמן המעביר עלמו פטור אלמא לאחר העברה הוא חי. והא דאמרינן (לעיל דף סג:) גבי מזקיה שסכתו אמו סלמנדרא לאו למולך היה אלא לאלהי ספרויס דהתם שריפה כתיב: **רבא אמר כמשוורתא דפוריא**. אינו מעבירו ברגליו אלא קופץ ברגליו כדרך שהתינוקות קופצין בימי הפוריס שהיתה חפירה באלך והסח נועד בו ואוא קופץ משפה לשפה: **דרך העברתו**. עבודתו של מולך: **העבירו ברגל פטור**. אלמא דרך עבודתו בקפיצה: **מאי טעמא דר' אלעזר**. במעביר עלמו: **ורבנן לא דרשי בך**. בחמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת עלמו: **לא יהיה בך אביון**. הואר בעלמך שלא תצא לידי עניות. ניחמ ההוא סתמא אלא כרבנן: **הסח מאפס כי לא יהיה בך אביון**. לחי לאו לאזהרה אתא אלא להבטחה שמבטיחס שלא יהיה בהס אביונים ונכתוב לא יהיה בך אבל מדכתיב אפס לאזהרה אתא כלומר אפס וחדל וכלה עניות ממך. אפס לשון חדלה וכליה כמו (ברפסים מז) כי אפס כסף: **שלש כריתות בע"ז**. תרתי גבי מולך בקדושים תהיו [ויקרא כ] ומני אתן אח פני בהים ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני בהים ההוא ובמשפחתו והכרתי אותו ואת כל הזונים וגו' (ומתני אח פני וגו') וע"ע סבירא ליה למולך אלא ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלח לך מנשים [במדבר טו] כי לבר ה' בזה ואת מלותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ותניא בתלו שמין להס חלק לעולם הבא [פט.] לבר ה' בזה [במדבר טו] זה לבזה לשון שנאמר בפסוקי והוא ע"ז. והא לכתיב הכרת תכרת חדא מיבעי ליה כדמפרש לקמן לבזה תורה כלשון בני אדם. אח ה' הוא מגדף וככתה [שם] לקמן מפרש: **אחת שלא כדרכה**. כרת יחירה גבי מולך אס אינו ענין לו תנהו ענין לזבוח וקטור ונסוך והשתחוה שהוא חייב עליהס אף שלא כדרכה: **ואחת למולך**. לאף על פי שדרכן בך מיבעי ליה למכתבה בהפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והקפידה תורה עליו: **ונמאן דאמר מולך ע"ז הוא**. והוי בכלל כדרכה דכל שאר עבודות מאיכה יעבדו [דברים יב] נפקא לה הכתוב לחייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו בך שלא מניחו אלא זבוח וקטור ונסוך והשתחוה: **ונמאן דאמר**. בכריתות[ט] מגדף זה העובד ע"ז כגון משורר לע"ז: **כרת דכתיב כמגדף נמה לי**. אמרי שדרכה בך. ופלוגתא היא בכריתות (לף ז.) מיכא למאן דאמר מגדף היינו מבדך את הסח: **לבדתניא**. כדמוקים ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ו ואחד לעוה"ב: **והלא כבר נאמר ונכרתה**. בחותה פרשה עלמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מבדך את הסח כדאמר בכריתות ועולם הבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת וכ' ישמעאל לאו לר"ע פריך והאי כבר נאמר ונכרתה להא ר"ע במבדך את הסח מוקים לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והאי כבר נאמר ונכרתה ואתא סבירא לי דבע"ז כתיבא: **וכי שלשה עולמות יש וכו'**. ודומה לו בשמיטת תולין והאי במוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה להא פרכת לאו לכשנגדו פריך דהיינו ס"ל לפילו במוקדשין לאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר בפרק [בהמה המקשה] (חולין סט:):

מתני'

קסה א מיי' פ"ו מהל' עכו"ם הלכה ד:
קסו ב ג ד מיי' שם הלכה ה:
קסז ה מיי' שם הלכה ד:
קסח ו מיי' שם הלכה ג ועיין בכ"מ:
קסט ז מיי' שם הלכה ה:
ק ח מיי' פי"ב מהל' תפילה הלכה ו סמג עשין עד טוש"ע ת"ח סי' רס"ד סעיף ו:

תורה אור השלם

1. וּמִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יח כא
2. לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף: דברים יח י
3. וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזַּרְעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת שֵׁם קָדְשִׁי: ויקרא כ ג
4. וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם הָאָרֶץ אֶת עֵינֵיהֶם מִן הָאִישׁ הַהוּא בְּתִתּוֹ מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ: ויקרא כ ד
5. אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֶבְיוֹן כִּי בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְיָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: דברים טו ד
6. כִּי דִבֶּר יְיָ בָּזֹה וְאֶת מְצַוָּתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָהּ בָּהּ: במדבר טו לא
7. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה מִן הָאֶזְרָח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ: במדבר טו ל

גליון הש"ס

גמ' אין לי אלא זרע כשר. וכן בקדושין דף ד ע"ב ועי' תוס' קידושין דף כו ע"ב ד"ה ולזרעו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לכך העבירו העבירו כרגל:

מוסף רש"י

אפס כי לא יהיה בך אביון. הזהר מן עניות (ב"מ לג.) לא תצית עלמך לידי עניות (שם ל:). **הכרת תכרת.** בעבודת כוכבים כתיב (לקמן צ:). **והלא כבר נאמר ונכרתה.** בעבודת כוכבים אח ה' הוא מגדף וככתה, דס"ל מגדף היינו עובד עבודת כוכבים (שם). **כרגל פטור.** שלמד דרך עבודתו בקפיצה: **מאי טעמא דר' אלעזר.** במעביר עלמו: **ורבנן לא דרשי בך.** בחמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת עלמו: **לא יהיה בך אביון.** הזהר בעלמך שלא תצא לידי עניות. ניחמ ההוא סתמא אלא כרבנן: **הסח מאפס כי לא יהיה בך אביון.** לחי לאו לאזהרה אתא אלא להבטחה שמבטיחס שלא יהיה בהס אביונים ונכתוב לא יהיה בך אבל מדכתיב אפס לאזהרה אתא כלומר אפס וחדל וכלה עניות ממך. אפס לשון חדלה וכליה כמו (ברפסים מז) כי אפס כסף: **שלש כריתות בע"ז.** תרתי גבי מולך בקדושים תהיו [ויקרא כ] ומני אתן אח פני בהים ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני בהים ההוא ובמשפחתו והכרתי אותו ואת כל הזונים וגו' (ומתני אח פני וגו') וע"ע סבירא ליה למולך אלא ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלח לך מנשים [במדבר טו] כי לבר ה' בזה ואת מלותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ותניא בתלו שמין להס חלק לעולם הבא [פט.] לבר ה' בזה [במדבר טו] זה לבזה לשון שנאמר בפסוקי והוא ע"ז. והא לכתיב הכרת תכרת חדא מיבעי ליה כדמפרש לקמן לבזה תורה כלשון בני אדם. אח ה' הוא מגדף וככתה [שם] לקמן מפרש: **אחת שלא כדרכה.** כרת יחירה גבי מולך אס אינו ענין לו תנהו ענין לזבוח וקטור ונסוך והשתחוה שהוא חייב עליהס אף שלא כדרכה: **ואחת למולך.** לאף על פי שדרכן בך מיבעי ליה למכתבה בהפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והקפידה תורה עליו: **ונמאן דאמר מולך ע"ז הוא.** והוי בכלל כדרכה דכל שאר עבודות מאיכה יעבדו [דברים יב] נפקא לה הכתוב לחייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו בך שלא מניחו אלא זבוח וקטור ונסוך והשתחוה: **ונמאן דאמר.** בכריתות[ט] מגדף זה העובד ע"ז כגון משורר לע"ז: **כרת דכתיב כמגדף נמה לי.** אמרי שדרכה בך. ופלוגתא היא בכריתות (לף ז.) מיכא למאן דאמר מגדף היינו מבדך את הסח: **לבדתניא.** כדמוקים ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ו ואחד לעוה"ב: **והלא כבר נאמר ונכרתה.** בחותה פרשה עלמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מבדך את הסח כדאמר בכריתות ועולם הבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת וכ' ישמעאל לאו לר"ע פריך והאי כבר נאמר ונכרתה להא ר"ע במבדך את הסח מוקים לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והאי כבר נאמר ונכרתה ואתא סבירא לי דבע"ז כתיבא: **וכי שלשה עולמות יש וכו'.** ודומה לו בשמיטת תולין והאי במוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה להא פרכת לאו לכשנגדו פריך דהיינו ס"ל לפילו במוקדשין לאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר בפרק [בהמה המקשה] (חולין סט:):

מתני' פיתום. סם המכשף המדבר משחיו מעלה את הסת מן התרך ומוציא לו בשמיו תמת זרועותיו ומדבר משחי מיילי"ם בלע"ז: **ידעוני המדבר בפיו.** כלומרש"ו [ע"ב] היה אחת מן ים שממה ידוע ומכניס ממנה עצם לתוך פיו והעצם מדבר מאליו על ידי כשפיס: **הרי אלו בסקילה.** כדכתיב (ויקרא כ) באבן ירגמו אותם: **והנשאל בהם.** שצא ושואל בהם כדי להגיד לו דבר העתיד כגון שאול: **בזוהרה.** דלא תפנו אל האובות (שם יט). ומזהרה דמכשפים גופייהו מלא ימלא יך וגו' וחובר תבר ושואל אוב וידעוני (דברים יח): **גמ'** בכריתות קא תניא לכל כריתות שבתורה שמיבין עליהן על שגגתן חטאת ואנן (שם דף ב.) בעל אוב ולא תנא ידעוני: **הואיל ואניחם בלאו אחד נאמרו.** פ"ה שהלאוים מחלקים לחטאות דכתיב תבר לא תעשינה ומניך ליה לו הודע אלו ואף על גב דבסק"פ כלל גדול (שבת דף סט.) הוא דדבים ריש לקיש בשגגה עד שיגיע בלאו שבה וכ' יוחנן ס"ל שגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו מ"מ בלאוין תליא מילתא כיון דמשכחן מפטר וסך למיכל שני לאוין וכרת אחד מסתברא דלכך כתובין שני לאוין כדי לחייבו שני חטאות: **מאן תנא השתחואה ר' עקיבא היא.** תימה הא לא מחייב ר"ע במגדף אלא משום דכתיב כרת במקום קרבן דשפ"ק דכריתות (דף ז:) וא"כ דהשתחואה ללא כתיב כרת ביה כרת במקום קרבן ליפטר וכן ידעוני אליבא דר' יוחנן לר"ע אחת חייב הא לא כתיב כרת במקום קרבן ול"ל דר"ע לא דריש מיעוט דכריתות ג"מ דבכל דוכתי בעל אוב ידעוני כרת כתיב ור' יוחנן אמר הואיל ומשכחת לה בידעוני אחת חייב הא לא כתיב

יצאו עדים. תימה למ"ל למעוטי עדים זוממין מקרבן הא שנויה בתורת כהנים[ב] גבי פר כהן משיח אחר שרצתה וי"ל דמשכחת לה אפילו בשוגג מיקמלי ללא בעי התראה וי"ל דמשכחת לה שהזמו קודם גמר דין למין נהרגין עד שיגמר הדין ג"כ כגון שחזרו בהן מעצמן ואמרו מבודין אנחנו: **הואיל** וישנו בקול. תימה כי הדר ביה מעיקרא דקול ומסיק שמעי עדים זוממין הואיל וישנן בהתראה מאי מעמי מכל הני דתני בת"כ בהדיא עדים זוממין דממעטו מועשה מקל מציו ואמו ומסית ומדיח ונביא השקר ובספרים ישנים ל"ג עדים זוממין וה"ג אלא אמר רבא כגון דאמר שמעי מיניה הואיל וישנו בקול וכי פריך וקול לרבי יוחנן לאו מעשה הוא לא פריך אלא מעדים זוממים לחודיה דמודה ר' יוחנן בכולהו דקול לאו מעשה הוא אלא דוקא גבי חסמה משום דבדבורו קא עביד מעשה כשהחסמה שוחה לאחוז והוא גוער בה זוקפת לשחה וה"ג עדים זוממין בדיבורייהו עבדי מעשה לחייב הנהו תלת מדע ב (בפרק בתרא דסנהדרין (דף טז:) ג"ל רבי יוחנן למען לא תיתני מימר בדיבוריה עבד מעשה אלמא לא חשיב עקימת שפתיו מעשה אלא היכא בדיבורו עביד מעשה הכא שיוויא דקול קאי ולא הדרא היא אלא מעדים זוממים מיהו בפ"ק דכריתות (דף ד.) קאמר לחיכא התם כל הך סוגיא דשיוויא דקול ליתא התם כלל וה"ק תקשה ליה מכל הני דתורת כהנים:

ריש לקיש אמר פטור. דמ"ד לאו שמע בו מעשה אין לוקין עליו פליגי בפרק הפועלים (ב"מ דף 5: ושם) דהא ר"ל אית ליה פרק שבועות שתים (שבועות דף כא.) לוקין עליו:

מעלה בזבורו. פ"ה מעלה ומוציא המת על זבורו ולא יתכן בבעל חוב דשחול אלא גרמה דשם מכשפות כך הוא תרגומו לחוב וידעוני מתרגמינן בידין וכוכרין ומיהו יש לתמוה קלת דהוה ליה למינקט המעלה בידין שהוא תרגומו של חוב: המחלל

מתיב ר' זירא [ג]יצאו עדים זוממין שאין בהן מעשה ואמאי הא ליתנהו בלב אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו בקול וקול לרבי יוחנן לאו מעשה הוא והא איתמר [ג]חסמה בקול והנהיגה בקול רבי יוחנן אמר [א]חייב ור"ל אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב עקימת פיו הוי מעשה ר"ל אמר פטור [ג]עקימת פיו לא הוי מעשה אלא אמר רבא [ד]שאני עדים זוממין הואיל וישנן [ה]בריאה ת"ר [ב]בעל אוב זה המדבר בין הפרקים ומבין אצילי ידיו [ג]ידעוני זה המניח עצם ידוע בפיו והוא מדבר מאליו מיתיבי [1]והיה כאוב מארץ קולך מאי לאו דמשתעי כי אורחיה לא דסליק ויתיב בין הפרקים ומשתעי תא שמע [2]ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים מן הארץ מאי לאו דמשתעי כי אורחיה לא דיתיב בין הפרקים ומשתעי ת"ר בעל אוב אחד המעלה בזכורו ואחד [ד]הנשאל בגולגולת מה בין זה לזה מעלה בזכורו אינו עולה בדרכו ואינו עולה בשבת נשאל בגולגולת עולה בדרכו ועולה בשבת עולה להיכא סליק הא קמיה מנח אלא אימא עונה בדרכו ועונה בשבת ואף שאלה זו שאל טורנוסרופוס [ו] את ר"ע אמר לו ומה יום מיומים אמר לו ומה גבר מגוברין א"ל דמרי צבי שבת נמי דמרי צבי א"ל הכי קאמינא לך מי יימר דהאידנא שבתא אמר לו נהר סבטיון יוכיח בעל אוב יוכיח קברו של אביו יוכיח שאין מעלה עשן בשבת אמר לו ביזיתו ביישתו וקיללתו שואל אוב היינו ודורש אל המתים דורש למתים כדתניא [ה]3ודורש אל המתים זה המרעיב עצמו והולך ולן בבה"ק [ו]כדי שתשרה עליו רוח טומאה וכשהיה ר"ע מגיע למקרא זה היה בוכה ומה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טומאה שורה עליו רוח טומאה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה על אחת כמה וכמה אבל מה אעשה שעונותינו גרמו לנו שנאמר [4]כי [אם] עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם אמר רבא אי בעו צדיקי ברו עלמא שנאמר כי עונותיכם היו מבדילים וגו' רבא [ט] ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא הוה קא משתעי בהדיה ולא הוה קא מהדר ליה אמר ליה מן חבריא את הדר לעפריך [י]רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה ומיברו להו עיגלא תילתא ואכלי ליה תנו רבנן מעונן ר' שמעון אומר זה המעביר שבעה מיני זכור על העין וחכ"א יזה האוחז את העינים ר"ע אומר יזה המחשב עתים ושעות ואומר היום יפה לצאת למחר יפה ליקח לימודי ערבי שביעיות חיטין יפות עיקורי קטניות מהיות רעות תנו רבנן [יא]מנחש זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו בנו קורא לו מאחריו עורב קורא לו צבי הפסיקו בדרך נחש מימינו ושועל משמאלו

אל

על מדת פורענות ומנו נועקין על כך ומין מנו נענין אבל מה מעשה וכו': **אי נעו לדיקי.** להיות נקייס מכל עון: **הוו ברו עלמא שנאמר כי אם עונותיכם היו מבדילים.** הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה: **ברא גברא.** ע"י ספר יצירה שמלמדו לרוח חותיות של שם: **ונא היא מהדר ניה.** שלא היה בו דבור: **מן תכריה.** הנברא[ט] ע"י החברים אתה: **עיגלא תילתא.** גדול כאלו הגיע לשלים שניו וגמרה גדילתו דהכי שביחי ומעלי למיכל כמו (ב"מ דף פח.) ומגדלין חותן עד שיהו משולשין. ל"ל[י] שהיה טוב וטעל טעם כאילו הוא שלים לגמרי: **שבעה מיני זכור.** שכשת זרע מז' בריות ומעביר על עיניו ועושה כשפים: **חותו את העיניים.** חותו וסוגר עיני הבריות ומראה להם כאילו עושה דברים של פלא והוא אינו עושה כלום: **המחשב עתים ושעות.** לשון מעונן כמו בעל עונות שמבחין[כ] את העונה ואומר היום יפה לנסוע לדרך וילילא למחר יפה ליקח מקח ויסתכל בו הלוקחו: **למודי ערבי שביעיות.** כלומר ערב שביעית למדין ורגילין להיות חטין יפות: **עקרי קטניות מהיות רעות.** כלומר העוקר קטנית ואינו קוברן שב אינן מתליעות ואין מרקיבות: **פתו נפלה מפיו.** לריך לנסוע היום מהיזק: **נחש בא מימינו או שועל משמאלנו.** סימן רע הוא לו: **לבי הפסיקו.** שהיה הולך ממזרח למערב והלבי הולך מצפון לדרום והפסיק דרכו:

קעט א מיי' פ"ט מהל' סנהדרין הלכה ז ופי"ג מהלכות שבועות הלכה ב סמג לאוין קפד רפח טוש"ע י"ד סי' רלז סעיף יא ושו"ע ח"מ סי' שלח סעיף ג:

קפ ב מיי' פ"ו מהל' ע"ז הלכה ט סמג לאוין לח:

קפא ג מיי' שם הל' ג סמג לאוין לט:

קפב ד מיי' שם הל' ט סמג עשין לח:

קפג ה מיי' שם פי"ל הל' יג סמג לאוין ג טוש"ע י"ד סי' קטו סעיף יג:

קפד ו ז מיי' שם הל' ח ט סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ו וסעיף טו:

קפה ח מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְשָׁפְלָה מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תְּשֹׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵפִי: ישעיהו כט ד
2. וַיֹּאמֶר לָהּ הַמְּלֵךְ אַל תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן הָאָרֶץ: שמואל א כח יג
3. וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים: דברים יח יא
4. כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לֵבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָּנִים מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ: ישעיהו נט ב

מוסף רש"י

יצאו עדים זוממין. בתורת כהנים נבי פר כהן משיח, ומכי תמרינן מאי סריניהו לדבירים שהן בעבודת כוכבים ודבירים שהן בעבודת כוכבים יכול אפילו מרבה המסית והמדיח ועדים זוממין ת"ל ועשו, יצאו מלו שאין בהן מעשה יצאו מכלל תעשה (כריתות ד.). **חסמה בקול.** כשהיתה שוחה לאכול היה גוער בה (ב"מ צ:). **והנהיגה בקול.** בכלאים ומינו מוחז במרדע (שם). **עקימת פיו הוי מעשה.** והוה ליה לאו שיש בו מעשה ולוקין עליו (שם). **הואיל וישנן בראיה.** עיקר עדותן בראיה שמעידין מה שראו, הילכך לא מחזיב מעשה (שם). **רוח טומאה.** כמדת הנליס שקורין גרמנעי"ר הפוחזים את העיניס (נדה יו.). **ועסקי בספר יצירה.** וממילא אחרו להו עגלא תילתא על ידי שהיו מלרפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן מעשה מכשפות, למעשה הקב"ה בן ע"י שם קדושה שלו (לקמן סז:).

אל תפחיל בי. כשבא הגמלי לגבות מס ממנו או קיצת העיר לומר לו בבקשה ממך אל תפחיל בי להיות רשאין בדבר הפסד שמינון רע הוא לו(מ): **שחרית הוא.** שהיה מוצא ממנו מוג למר לו שחרית הוא ולא תפחיל בי עד מחר: **מונאי שבת הוא.** רשאין לימי השבוע: **המנחשין.** כשיוצאין לדרך או כשמתחילין בשום דבר: **מתני' המחלל את השבת.** לחשיב ליה תנא(נ) בנקלין כגון שחללו במלאכה גמורה: **שחייבין על זדונו קרא ועל שגגתו חטאת.** כגון דבר שיש בו מעשה ומלאכת מחשבת ולא המתעסק: **גמ' תחומין ואליבא דר"ע.** דילף להו מקרבי במסכת סוטה (דף כז.): **כשערה ואליבא דר' יוסי.** דלמר לעלו יפלת. ור"ע מוקה נמי בתחומים דאין חייבים עליהם כרת דתנן (שבת דף עג.) חצות מלאכות מ' חסר אחת ולא פליג ר' עקיבא: **מתני' עד שיקללם בשם.** שיקלל בשמות הגמורין: **קללם בלבו.** כגון שדי בצבות תנון רחום: **גמ'** בעקבו יומת היה לו לכתוב מה ת"ל שם אם אינו ענין לו להא כתיב ווקב שם תנהו ענין למקלל אביו ואמו. ור' מנחס לא ס"ל הא דלרשיון לעיל (דף נו.) מהאי קרא עד שיברך שם בשם ואפי' לא ברך שם בשם אלא יתברך יוסי ר' מנחס בר' יוסי אומר: **אינו חייב עליו: אינו חייב כי יקלל וגו' נרבות שם.** שקללה או טומטום שקלל: **אין לי אלא אביו ואמו.** לאחד: **אביו אלא אמו ואמו אלא אביו ואמו קלל.** לומר שמן קללה ברשם המקלל לאביו ובפופו שמן לאמו: **ר' יונתן אומר.** מתחלת המקרא משמע את אביו ואת אמו לשון ע"ג דוי"ו מוסיף על ענין ראשון משמע נמי ג' מכם עד שיפרט לך הכתוב יחדיו כדרך שהולרך לפרוט בללאים שכתוב בו (דברים כג) לא יחדיו בשור ובחמור ופרט בו יחדיו אלא תאמר שור לחרוש בשור לבדו ובחמור לבדו. ואביו ואמו קלל שפיפה דרים ליה רבי יונתן לקמן בחלו הן הנתנקין [פה.]: לרבות את המקלל לאחר מיתה: **מה לתלן בסקילה.** לכתיב [ויקרא כ] בתלן ילגמו לותם: **בנין אב מצינסם.** למחד מיניהו לא אתיא לחיבא למיפרך מה לדיין שכן אתה מצווה ואתיב מיתה על הוראתו שנאמר (דברים יז) ושמרת לעשות ככל אשר יורוך והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי וגו' ובנשיא אינא למיפרך שכן אתה חייב מיתה על המראתו אלא למרוד בלוויו ולהמרות את פיו שנאמר ביהושע (ג) כל איש אשר ימרה את פיך וגו': **לא ראי דיין כראי נשיא.** לא רלית של זה לד חמור שנאי דיין שיש בנשיא בשלשה דברים שאין לשאר בני אדם: **אל תתחיל בי שחרית הוא ראש חודש הוא** מוצאי שבת הוא תנו רבנן[1] לא תנחשו ולא תעוננו א כגון אלו המנחשים בחולדה בעופות ג) ובדגים: **מתני' המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת: גמ'** ב) מכלל דאיכא מידי דחילול שבת הוי ואין חייבין לא על שגגתו חטאת ולא על זדונו כרת מאי היא תחומין ואליבא דרבי עקיבא הבערה ואליבא דר' יוסי: **מתני'** ג) המקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם ד) קללם בכנוי ר' מאיר מחייב וחכמים ה) פוטרין: **גמ'** ו) מאן חכמים ר' מנחם בר' יוסי הוא דתניא ר' מנחם בר' יוסי אומר [2] בנקבו שם יומת מה ת"ל שם לימד על מקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם ז) תנו רבנן איש מה ת"ל [3] איש איש ח לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס אשר יקלל את אביו ואת אמו ט) אין לי אלא אביו ואמו י אביו שלא אמו אמו שלא אביו מניין ת"ל אלהים לא תקלל וגו' אם היה אביו דיין הרי הוא בכלל ט) [5] ונשיא בעמך לא תאור אינו לא דיין ולא נשיא מניין אמרת הרי אתה דן בנין אב משניהן לא ראי נשיא כראי דיין ולא ראי דיין כראי נשיא לא ראי דיין כראי נשיא שהרי דיין אתה מצווה על הוראתו כראי נשיא שאי אתה מצווה על הוראתו ולא ראי נשיא כראי דיין שהנשיא אתה מצווה על המראתו כראי דיין שאי אתה מצווה על המראתו הצד השוה שבהם שהן בעמך יואתה מוזהר על קללתן אף אני אביא אביך שבעמך ואתה מוזהר על קללתו מה להצד השוה שבהן שכן גדולתן גרמה להן ת"ל [6] לא תקלל חרש באומללים שבעמך הכתוב מדבר מה לחרש שכן חרישתו גרמה לו נשיא ודיין יוכיחו מה לנשיא ודיין שכן גדולתן גרמה להן חרש יוכיח יוחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן אף אני אביא אביך שבעמך ואתה מוזהר על קללתו מה לצד השוה שבהן שכן משונין אלא א"כ נכתוב קרא או אלהים וחרש או נשיא וחרש אלהים למה לי אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לאביו הניחא למאן דאמר אלהים חול אלא למאן דאמר קודש מאי איכא למימר דתניא כ) אלהים חול דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אלהים קודש ותניא רבי אליעזר בן יעקב אומר אזהרה למברך את השם מניין תלמוד לומר אלהים לא תקלל למ"ד אלהים חול גמר קודש מחול למ"ד אלהים קודש גמרינן חול מקודש בשלמא למ"ד אלהים חול גמר קודש מחול אלא למ"ד אלהים קודש גמר חול מקודש דילמא אקודש אזהר אחול לא אזהר א"כ לכתוב קרא לא תקל

מאי

המחלל שבת. לאו למימר דכל שחייב על שגגתו חטאת חייב על זדונו מיתה להא מיסי דתמר בפ"ק דשבת (דף ו:) מלות מלאכות מרבעים מסר אחת ואינו חייב על אחת מהן ופי' הקונטרס וכן ר"ת היינו מיתה לכל חטאת מיחייב אכולהו אלא אחת למימר דכל שחייב חייב מיתה(ס): **לרבות בת.** הא למר (ב"ק דף טו.) השוה הכתוב אשה לאיש היינו היכא דכתיב בלשון זכר אבל היכא דכתיב בלשון איש ממעטינן מי לאו היכא דכתיב ד' זימני למיל מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ואם תאמר הא ממרינן בפרק מרבעה וממשה (שם דף מד:) גבי שור שהמית שור שור שבעה להכיא שור השוה מע"ג אלא כתיב שור איש וי"ל משום דדרשינן התם גניחה למיתה גניחה לנזקין והוה ילפינן מיתה מנזקין משום דכתיב (שמות כא) וכי יגוף שור איש: **עד שיפרט לך הכתוב יחדיו.** פירש הקונטרס כדרך שפרט בללאים ותימה הא כן לרבי יהודה אמאי כתיב הכא יחדיו אלא אלא על כרחך לי לאו יחדיו הוה למימר אלא יחדיו מכרוז בשור וחמור כאחד אף על פי שאין קשורין אלא יחד כגד של אחר ואל פשתים אף ע"פ שאין קשורין ותפוריס כדדרשינן (יבמות דף נה:) תכיפה אחת אינה מיבור אחי תכיפות מיבור והיינו מדכתיב יחדיו אלא מסברא קאמר עד שיפרט לך הכתוב יחדיו:

גמר קודש מחול. מדאפקיה בלשון אלהים לאי מק"ו למ"ד קודש נמי לא ליצטריך לגופיה דילף מנזיפת ומרם אלא אכתי מיכא למיפרך מה לנשמר ושם שכן דומיס ומתבייסין שכן: מאי

נהומנים. בשפלים כמו היהודים המללים בס' עזרא (נחמיה ג): **תרשומו גרמה לו.** מתוך שהוא שפל הזהיר עליו הכתוב שלא תבזהו ולא תעבירהו מפני שנותן לרתו על לבו ומילר על שפלותו: **שכן משונין.** משמר ב"ל אלו לאמללות ואלו לגדולה. וקי"ל בשחיטת חולין (דף קטו:) כל מה שלד פרכינן כל דהוה כגון שכן משונין לאיגו לד חמור לאי לד חמור פריך לאו פירכא היא לאביו אמי אלא אמו שלא אביו. פי' אלא לא תאיו שאי אפשר לאביו אלא אמו שלא אביו ואמו אלא אביו שלא אמו אלא אביו ואמו קלל. **אביו קלל אמו.** בשחללו שבת אחת: **אביו קלל אמו.** בשחללו שבת אחת: **אביו אלא אמו אמו שלא אביו.** בשחללו שבת אחת: **אביו ואמו קלל